

INSTITUTI I KURRIKULËS DHE I TRAJNIMIT

PROGRAMET E KURRIKULËS BËRTHAMË TË GJIMNAZIT

FUSHA: GJUHËT E HUAJA

LËNDA: ANGLISHT

KODI: 3.1

PROGRAMI I LËNDËS ANGLISHT PËR KLASËN X

TIRANË, SHTATOR 2008

Programi i gjuhës angleze për klasën X ka për qëllim të arrijë dhe të realizojë standardet e mësimdhënies, të mësimnxënies dhe të vlerësimit të nxënësit, në nivelin gjuhësor B1+, sipas Kuadrit të Përbashkët Evropian për Gjuhët(në vijim KPER).

Mbështetur në filozofinë dhe në udhëzimet e Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët dhe në Kurikulën Kombëtare të Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar, programi i klasës X ravigjeron të gjitha njohuritë gjuhësore, ndërëndore dhe ndërkulturore të përftuara nga klasa III deri në klasën IX, duke nxjerrë në pah baraspeshën e njohjes së gjuhës angleze me nevojën e nxënësit për të thelluar këto dije dhe, njëkohësisht, për të rritur aftësitë e tij shprehëse në gjuhën angleze, drejt formimit të tij si përdorues i pavarur.

Programi ndërtohet mbi interesat dhe karakteristikat e grup-moshës dhe kontribuon në zhvillimin e pavarur, intelektual dhe socio-kulturor, të nxënësve.

Programi i gjuhës angleze për klasën X ka për synim zhvillimin gjuhësor, intelektual dhe kulturor të nxënësit, në mënyrë që ai/ajo të jetë i/e aftë të përballojë të nxënët gjatë gjithë jetës.

Ai synon të zhvillojë të menduarit kritik dhe pavarësinë e nxënësit, në klasë e jashtë saj, duke nxitur forma të ndryshme të punës individuale dhe të asaj në grup.

Njohuritë e përftuara në këtë program, si pjesë përbërëse e kurikulës së re të AML-së, mundësojnë rritjen dhe forcimin e njohurive të nxënësit jo vetëm në gjuhën angleze, por edhe në lëndët e tjera, si, p.sh., në histori, gjeografi, biologji etj., duke i ndërthurur këto dije në mënyrë logjike. Kjo ndërthurje ndërëndore merr një dimension të ri në përpjekjen për të përftuar dije të qëndrueshme dhe të vazhdueshme.

Këto dije, gjithashtu, e përgatisin nxënësin, të përballet me studime të mëtejshme, si dhe me punësimin brenda ose jashtë vendit.

Programi i gjuhës angleze për klasën X është konceptuar dhe përpiluar në mënyrë të tillë që, me anë të dijeve që nxënësi, merr gjatë procesit mësimor, të zhvillojë personalitetin e tij/saj, duke rritur besimin dhe ndjenjën e përgjegjësisë ndaj vetes dhe shoqërisë.

1. SYNIMET

Në këtë fazë të formimit, synimi i gjuhës së huaj është të pasurojë aftësitë e fituara në nivelet e mëparshme, në mënyrë që nxënës/i,-ja të arrijë të konsolidojë nivelin B1 dhe të kalojë në atë B1+, duke u aftësuar gjithnjë e më shumë si një përdorues i pavarur i gjuhës. (Bashkëngjitur: Tabela e niveleve të referencës së përbashkët: shkalla e përgjithshme si dhe tabela e vetëvlerësimit sipas KEPR)

Programi i gjuhës angleze për klasën e dhjetë **synon** që nxënësi:

- të ndërgjegjësohet për aspektet kulturore dhe të reflektojë mbi ndryshimet mes praktikave kulturore të vendeve anglishtfolëse dhe kulturës amtare;
- të zhvillojë më tej aftësinë komunikuese dhe përdorimin e njohurive gjuhësore në situata praktike të jetës së përditshme;
- të forcojë ndërveprimin në situata reale dhe jashtëshkollore, lidhur me tematikën e trajtuar në situatat mësimore;

- të konsolidojë bashkëveprimin ndërmjet punës në grup dhe punës së pavarur individuale dhe krijuese;
- të thellojë njohuritë gjuhësore, perceptuese dhe shprehëse, përmes të cilave ai zgjeron njohuritë për botën dhe, në të njëjtën kohë, formohet intelektualisht.

2. OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHËM

Programi i gjuhës angleze për klasën X ka si objektiva të përgjithshëm të pasqyrojë dhe të ndërthurë njohuritë e gjuhës angleze me njohuritë e lëndëve të tjera, duke zhvilluar te nxënësi,

- shkathësinë me shkrim dhe me gojë;
- saktësinë me shkrim dhe me gojë;
- aftësinë për të lidhur situatat gjuhësore të krijuara në klasë me ato të jetës reale;
- aftësinë për të bërë dallimet ndërmjet kulturave të ndryshme.

3. OBJEKTIVA

36 javë x 3 orë = 108 orë

Orë të sugjeruara: 85 orë (komunikim + kulturë)

a) Objektiva sipas standardit në komunikim

Përshkrimi: Objektivat e standardeve në këtë fushë zhvillojnë më tej bazat e gjuhës, të cilat janë dhënë në ciklin e mesëm të ulët, si domosdoshmëri për një komunikim me një standard më të lartë gjuhësor. Nëpërmjet situatave të ndryshme, të përshtatshme për grup-moshën, kjo standardi i mundëson nxënësit, -es të përftojë njohuri gjuhësore të nevojshme për të përballuar situata të komunikimit të përditshëm në një mjedis gjuhësor e kulturor anglistfolës.

Standardi në këtë fushë pasuron dijet e përgjithshme të nxënësit, -es dhe e përgatit atë emocionalisht për një përballje reale me gjuhën dhe kulturën.

	Objektiva
Komunikimi	<p>Në fund të klasës X nxënësi/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të hamendësojë; ▪ të ndjekë biseda; ▪ të kuptojë thelbin; ▪ të kuptojë detaje; ▪ të sqarojë; ▪ të këmbëjë; ▪ të miratojë; ▪ të përcjellë informacion; ▪ të shprehë pikëpamjet; ▪ të krahasojë; ▪ të bëjë dallimin;

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ të klasifikojë; ▪ të shprehë ndërvarjen e veprimeve, të fakteve etj.; ▪ të diskutojë; ▪ të debatojë; ▪ të tregojë; ▪ të përsërisë; ▪ të ndërveprojë; ▪ të shkruajë; ▪ të hartojë; ▪ të përshkruajë; ▪ të përmbledhë; ▪ të bëjë kërkime; ▪ të nxjerrë përfundime <p>në situata të ndryshme, si, p.sh., jeta e përditshme, jeta në shkollë, bota përreth nesh, bota e komunikimit, jeta personale dhe shoqërore etj.</p>
Aktet/funksionet komunikimit (25 orë)	e	Në përfundim të klasës së X, nxënës/i,-ja aftësohet <ul style="list-style-type: none"> ▪ të miratojë; ▪ të kundërshtojë; ▪ të kërkojë dhe të japë leje; ▪ të urojë; ▪ të bëjë hipoteza; ▪ të shprehë keqardhje dhe dëshira; ▪ të falë dhe të kërkojë falje; ▪ të nxisë; ▪ të shprehë pëlqime dhe mospëlqime <p>për përvoja të ndryshme, në situata të jetës së përditshme, si: festa, takime, ditëlindje, treg, vende të panjohura, shkollë, mbrëmje, ekskursione etj.</p>

b)Objektiva sipas standardit në Kulturë

	Objektivat
Kultura.	Në përfundim të klasës së X, nxënës/i,-ja aftësohet: <ul style="list-style-type: none"> • të përdorë sipas regjistrave të ndryshëm të gjuhës (zyrtare, miqësore, konfidenciale, normale, informale, etj) rregullat e mirësjelljes të popullit, gjuhën e të cilit mëson,(përdorim i nuancuar i urimeve, përshëndetjeve, fjalëve të urta, etj) • të kërkojë fjalën në publik si dhe të përdorë si duhet gjestet, pozicionin që shoqërojnë ligjërimin.

	<ul style="list-style-type: none"> • të shmangë format imperative duke i zbutur ato me kushtoren sa herë që shpreh një kërkesë; të dijë si të përdorë pasthirrmat, etj • të njohë monumente të artit, personalitete, ngjarje të rëndësishme të historisë dhe të aktualitetit. • të mund të flasë për shijet e të rinjve, tregun, çmimet, modën, etj. • të njohë, kinemanë, apo këngën angleze dhe amerikane dhe të mund të bëjë komente mbi to (të shprehë admirimin, pëlqim, mospëlqim, shije të tjera)
--	--

c) Objektivat sipas standardit në formimin gjuhësor

Përshkrimi: Objektivat e standardit në këtë fushë e aftësojnë nxënës/in,-en të prodhojë elemente gjuhësore që i përkasin nivelit B1+. Nëpërmjet situatave të ndryshme ligjërimore, nxënës/i,-ja nxitet të praktikojë struktura gramatikore të gjuhës angleze, si dhe të kuptojë lidhjen dhe përdorimin e saktë të tyre. Këtu vihet theksi në përpunimin e njohurive gramatikore të përfutuara në nivelet e mëparshme gjuhësore, në dhënien e strukturave të reja gjuhësore, si dhe në përdorimin e tyre në situata më të ndërlikuara.

Orë të sugjeruara: 23 orë

Objektiva	
Elemente gramatikore	<p>Në fund të klasës X nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të dallojë; ▪ të zgjedhojë; ▪ të shkruajë; ▪ të tregojë; ▪ të riprodhojë; ▪ të bëjë hipoteza; ▪ të përdorë <p>foljen në kohë të ndryshme, formën veprare dhe pësore të saj, ligjëratën e drejtë, kushtoren, dëshiroren, kohoren, format me –ing të foljeve, lidhëzat, foljet frazale e modale, përemrat vectorë, dëftorë, pyetës dhe pronorë, rendin e fjalëve në fjali, mbiemrat dhe format e tyre, ndajfoljet dhe nyjat, nëpërmjet situatave të ndryshme nga jeta e përditshme.</p>

4. OBJEKTIVAT SIPAS AFTËSIVE GJUHËSORE

Aftësia	Objektiva
Të dëgjuarit	<p>Në fund të klasës X nxënës/i,-ja aftësohet</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të ndjekë pa vështirësi një ligjëratë të shqiptuar qartë, që i drejtohet atij/asaj në një bisedë të përditshme, me ndihmën e përsëritjes së disa fjalëve e shprehjeve; ▪ të identifikojë qëndrimet e folësve në diskutime për tema të njohura lidhur me shkollën, familjen dhe kohën e lirë, kur gjuha është e qartë dhe standarde; ▪ të ndjekë pikat kryesore të një diskutimi relativisht të gjatë, me kusht që shqiptimi të jetë i qartë; ▪ të dallojë dhe të kuptojë me pak vështirësi thelbin e programeve televizive dhe disa të dhëna faktike për tema të njohura; ▪ të ndjekë, herë-herë në hollësi, udhëzimet për përdorimin e një pajisjeje elektronike vetjake, si celular, flesh etj.; ▪ të kuptojë dhe të shpjegojë në përgjithësi informacionin që përmbajnë shumica e materialeve të regjistruara (CD, kaseta audio ose video), tema e të cilave është e interesit personal dhe gjuha e qartë e standarde; ▪ të ndjekë rrjedhën e një filmi, në të cilin subjekti mbështetet te veprimet dhe figurat.
Të lexuarit	<p>Në fund të klasës X nxënës/i,-ja aftësohet</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të formojë një kuptim të përgjithshëm mbi bazën e asaj që ka lexuar; ▪ të përzgjedhë informacionin e duhur; ▪ të reflektojë mbi përmbajtjen e një teksti: të vlerësojë se sa me vend janë disa elemente të informacionit; ▪ të nxjerrë informacionin e duhur nga një tekst i caktuar; ▪ të identifikojë idenë kryesore nga një material i dhënë në gjuhë standarde dhe me leksik pak a shumë të pasur; ▪ të lidhë informacionin e një teksti me një informacion të jashtëm; ▪ të zhvillojë aftësinë interpretuese, duke formuluar një përfundim logjik për atë që ka lexuar duke përdorur një informacion të njëjtë më atë që i jepet

	<p>në klasë dhe bën të mundur identifikimin dhe paraqitjen e elementeve provuese.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të reflektojë për një tekst, bazuar mbi disa vlera dhe bindje, për të dhënë një gjykim në lidhje me moralin e një historie.
Të folurit	<p>Në fund të klasës X nxënës/i,-ja aftësohet</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të zhvillojë me lehtësi e pa përgatitje një bisedë të drejtpërdrejtë për tema të njohura si, p.sh., familja, shokët, shkolla e koha e lirë dhe të shkëmbejë informacionin e nevojshëm; ▪ të marrë pjesë në diskutime për tema të njohura, me një siguri të kënaqshme, shpesh duke riformuluar mendimin e tij; ▪ të tregojë përmbajtjen e një libri apo filmi, të japë mendime e të përshkruajë përshtypjet e tij; ▪ të përshkruajë planet, projektet dhe ambiciet e tij, duke dhënë arsye e shpjegime; ▪ të përshkruajë me hollësi një ngjarje të vërtetë dhe të shprehë qartë përshtypjet për të; ▪ të shprehë pikëpamjet e tij vetjake për zgjidhjet e një problemi dhe të ftojë të tjerët të marrin pjesë në debat; ▪ të shprehë me mirësjellje bindjet dhe opinionet e tij, nëse është dakord ose jo dhe të mirëpresë ato të shokëve; ▪ të kërkojë dhe të transmetojë informacionin e nevojshëm, duke kërkuar dhe ndjekur udhëzimet përkatëse; ▪ të shprehet rrjedhshëm, me një fjalor të larmishëm dhe me një shqiptim të mirë e përgjithësisht të saktë, për tema të përditshme, si shkolla, udhëtimet etj.; ▪ të kërkojë e të japë sqarime në situata të paparashikuara; ▪ të shprehë e të kërkojë mendimin personal në diskutime me shokët, për tema të interesit të përbashkët; ▪ të krahasojë ose të vërë përballë alternativa, duke theksuar çështjet më të rëndësishme të problemit.
Të shkruarit	<p>Në fund të klasës X nxënës/i,-ja aftësohet</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të shkruajë qartë tekste të strukturuar mirë, për tema të interesit vetjak; ▪ të përshkruajë një ngjarje të vërtetë apo imagjinare, me fjalor të përshtatshëm për shkrimet treguese;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të kërkojë me shkrim informacionin e duhur për shërbime të ndryshme, duke paraqitur kërkesat e tij specifike për këtë shërbim; ▪ të përshkruajë thjesht e saktë përmbajtjen e një libri ose filmi, duke dhënë mendimin e tij vetjak; ▪ të shkruajë letra rreth përvojave të veta, duke motivuar ndjenjat, si: gëzim, trishtim, habi, keqardhje etj.; ▪ të përshkruajë përmbledhtas dëshirat, ëndrrat, ambiciet dhe planet për të ardhmen; ▪ të shkruajë raporte të shkurtra rreth një situatë të caktuar, duke parashtruar mendimet e tij pro dhe kundër; • të kërkojë dhe të transmetojë përmes medieve elektronike informacionin e nevojshëm.
--	--

5. KËRKESA TË GJUHËS ANGLEZE NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Programi i gjuhës angleze për klasën X mbështetet në integrimin ndërlëndor, duke e shfrytëzuar atë për aftësimin në rritje të nxënësve në përdorimin e njohurive gjuhësore, në përgjithësi dhe të katër aftësive (dëgjimit, leximit, të folurit dhe të shkruarit), në veçanti.

Konceptet dhe njohuritë gjuhësore trajtohen e mësohen më mirë në kontekste të caktuara kuptimore, që lidhen ngushtë me fusha tematike të parashtruara në programin e gjuhës angleze dhe të trajtuara në lëndët e tjera.

1. Ndërthurja mes gjuhës së huaj dhe *matematikës* shprehet në mësimin e shifrave, të numrave dhe të veprimeve matematikore në gjuhën e huaj.
2. Lidhja e gjuhës së huaj me shkencat natyrore, p.sh. me *biologjinë*, reflektohet në trajtimin e fushës “Komunikimi dhe formimi kulturor”, ku trajtohen tema në lidhje me mjedisin, ushqyerjen, shëndetin etj.
3. Në lëndën e TIK-ut, nxënës/i,-ja të aftësohet të kuptojë dhe përdorë terminologjinë që lidhet me lëndën e TIK në funksion të prezantimit të informacioneve të ndryshme.
4. Me *artet* janë të lidhura ngushtë temat për sportin, muzikën, modën dhe pikturën, etj”.
5. Me *shkencat sociale* janë të lidhura tema si: miqësia, marrëdhëniet familjare, festat etj.,

Trajtimi ndërlëndor u shërben synimeve të përgjithshme të programit, si dhe realizimit të objektivave të linjave e të nënlinjave të tij, kryesisht për:

Edukimin intelektual: Përmes ndërthurjes së njohurive të ndryshme nxënës/it,-et arrijnë të zbulojnë, të analizojnë, të sintetizojnë dhe të vlerësojnë, duke rritur cilësinë e nxënies.

Edukimin mjedisor: Ndotja dhe mbrojtja e mjedisit janë tema që shoqërohen me fjalor e struktura gjuhësore, të cilat trajtohen jo si një qëllim më vete, por në një kontekst kuptimplotë dhe edukativ.

Edukimin kulturor dhe etik: Përmes lëndëve histori dhe gjeografi, nxënës/it,-et fitojnë njohuri, për vendet anglishtfolëse. Këto njohuri ndërthuren me dijet për kulturën e këtyre vendeve, për zakonet e doket e tyre, për mënyrën e jetesës etj. Këtu nuk mund të lihen pa përmendur edhe shprehjet etike të këtyre popujve. Nxënës/it,-et mësohen të ndërveprojnë në situata të ndryshme me sjellje etike të përshtatshme, që trajtohen përmes funksioneve gjuhësore, si: të kërkojnë falje e sqarime, të pyesin etj.

Edukimin për të drejtat e njeriut: Njohja e kulturave të vendeve anglishtfolëse realizohet e lidhur ngushtë me temat e barazisë sociale, të diskriminimit social, të respektit reciprok etj.

Atdhedashurinë: Duke njohur kulturat e popujve të vendeve anglishtfolëse, nxënës/it,-et bëjnë krahasime me kulturën amtare dhe ndërjegjësohen për identitetin e tyre kombëtar.

6. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Ky program është një dokument zyrtar, pjesë e tërësisë së dokumenteve zyrtare për lëndën e gjuhës angleze. Dokumentet e tjera kryesore janë korniza kurikulare e gjimnazit dhe standardet e fushës kurikulare ku kjo lëndë bën pjesë. Hartimi i programit është mbështetur si te korniza kurikulare, ashtu edhe te standardet e fushës.

Për të siguruar përdorimin sa më të mirë të programit, është e vlefshme njohja me dokumentet e lartpërmendura.

Te korniza kurikulare vëmendje e veçantë i duhet kushtuar:

- synimeve të përgjithshme të kurikulës së gjimnazit;
- synimeve të linjave ndërkurikulare;
- vlerësimin të nxënës/it,-es me notë;
- parimeve të mësimdhënie-mësimnxënies.

Në mënyrë që tërësia e dokumenteve zyrtare (korniza kurikulare, standardet e fushës së të nxënës dhe programi lëndor) të zbatohen më së miri në dobi të nxënësve, përdoruesit e tyre duhet të njohin thellë programet lëndore të lëndës së gjuhës angleze për klasën paraardhëse dhe klasat pasardhëse.

Gjithashtu, përdoruesve të këtyre dokumenteve u lind nevoja të njohin standardet e të gjitha fushave të tjera të të nxënës dhe të gjitha programet lëndore të të njëjtit vit.

Zbatimi i programit duhet të bëhet duke respektuar parimet e barazisë gjinore, etnike, kulturore, racore dhe fetare.

Objektivat

Një objektiv përmbushet në nivele të ndryshme nga nxënës të ndryshëm.

Objektivat e programit janë për të gjithë nxënësit. Kjo do të thotë se që të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia që të nxënë çka përshkruhet tek objektivat. Realizimi i objektivave në tema, kapituj e njësi dhe renditja e tyre është zgjedhje e lirë e zbatuesit të programit.

Shembulli më poshtë është thjesht për ilustrim:

Kur mësuesi planifikon orën e mësimit, ai përcakton objektivat e përgjithshëm të arritjeve, objektivat për nxënësit e nivelit të ulët, të nivelit mesatar dhe të nivelit të lartë. P.sh., mesuesi zgjedh temën e mësimit dhe vendos

Overall objective: By the end of the lesson the student should be able to:

- read and comprehend the passage
- find information and tell his/her peers about it;

Specific objectives: By the end of lesson the student should be able to:

Domain Culture and Communication

Minimum

- identify information while the reading passage;

Medium

- get the overall idea of the reading passage;
- describe his/her own experience about the given topic;
- ask and answer questions about the topic.

Maximum

- express preferences about the given topic;
- discuss about the given topic;
- agree and disagree to someone's opinions about the given topic.
- Make an imaginary interview the given topic.

- ***Grammar***

By the end of this lesson the student should be able to:

Minimum

- identify and underline the correct verb form;

Medium

- put the verbs into the correct form (mind the use of present perfect and simple past);

Maximum

- write a paragraph about the given topic using correct verb tenses, and *other grammatical requirements*

Orët mësimore

Programi i gjuhës angleze për klasën X është strukturuar sipas një formati të ri i cili jep standarde sipas fushave dhe objektiva për secilin standard fushe; gjithashtu programi jep dhe objektiva për çdo aftësi dhe aftësi të cilat synojnë çka mësuesi do të arrijë në përfundim të vitit shkollor për këtë lëndë.

Sasia e orëve mësimore është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, kurse janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara.. Kjo do të thotë se mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave të kapitullit, por mund të ecë më shpejt, kur nxënësit e tij demonstrojnë një përvetësim të kënaqshëm.

Në programin e lëndës së gjuhës angleze afërsisht **70%** e orëve mësimore totale janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore dhe **30%** e tyre janë për përpunimin e njohurive (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

Shpërndarja e orëve mësimore

Gjuha angleze për klasën X zhvillohet me 3 orë mësimore në javë (36 javë x 3 orë = 108 orë vjetore) dhe shpërndarja e orëve të planifikuara është si vijon:

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore) fushat dhe aftesitë gjuhësore dhe linja(kultura) ndërthuren me njëra-tjetrën. Mësuesi është i lirë të bëjë kombinimin e tyre brenda një kapitulli ose një njësie mësimore, pavarësisht renditjes në tabelën e shpërndarjes së orëve.

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 85 orë, të cilat ndahen, sipas objektivave që u përgjigjen, në 60 orë mësimore për kulturën dhe komunikimin (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 42 orë, do të jenë për trajtimin e lëndës së re, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 18 orë, do të shërbejnë për përpunimin e njohurive; me përpunim do të kuptojmë, p.sh., përforcimin e informacionit të marrë në temat përkatëse ose ushtrime për mendimin kritik rreth këtij informacioni) dhe 25 orë për aktet dhe funksionet e komunikimit (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 18 orë mësimore, do të shërbejnë për njohuritë e reja, kurse 30% e tyre, d.m.th. 7 orë mësimore, do të përdoren për përpunimin e njohurive. Këtu mësuesi bën përpunim njohurish për integrimin tërësor të lëndës, d.m.th. ai jep detyra komplekse, ku pasqyrohen njohuritë e përfutuara sipas aftësive dhe objektivave në një kapitull.).

Orët e përgjithshme për përpunimin e lëndës janë 31 orë, nga të cilat 5% e tyre, d.m.th. 6 orë, do të përdoren për përpunimin e të gjithë lëndës, ku vlerësimi tërësor i lëndës zë vendin e tij (p.sh., 3 orë mund të përdoren për përsëritjen dhe 3 orë për vlerësimin me shkrim e me gojë të dijeve që kanë përfutur nxënësit gjatë procesit të nxënies).

Formimi gjuhësor zë 23 orë. Janë kryesisht orë në të cilat mësuesi shtjellon, në bashkëveprim me nxënësit njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore gramatikore e leksikore (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 16 orë mësimore, do të shërbejnë për trajtimin e strukturave të reja, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 7 orë, do të shërbejnë për rimarrjen, përpunimin dhe përforcimin e tyre).

Përmbajtja mësimore e lëndës së gjuhës angleze për klasën X, si vijuese e nivelit A1 deri në B1 në arsimin e ciklit 9-vjeçar, realizohet, duke u orientuar në këtë fazë të arsimit të mesëm të lartë në nivelin B1+ .

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- përsëritjen e njohurive-bazë (konceptet themelore);
- testimin e njohurive-bazë;
- integrimin e njohurive të reja të lëndës me njohuritë e fituara më parë;
- integrimin e aftësive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera (ndonëse këto integritime do të përshkojnë zhvillimin e çdo ore mësimore, gjatë përpunimit u duhet kushtuar kohë e posaçme);
- përsëritjen vjetore;
- testimin vjetor (nuk është i detyruar).

Gjatë përpunimit të njohurive duhet t'i kushtohet kohë e posaçme kultivimit të:

- aftësive të përgjithshme, si: të komunikimit, të menaxhimit të informacionit, të zgjidhjeve problemore dhe të të menduarit kritik e krijues;
- aftësive gjuhësore, të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit.
- formimit të qëndrimeve, si qëndrimit etiko-social dhe gjatë punës në grupe të vogla nxënësish.

Në orët mësimore, që i përkasin përpunimit të njohurive, mësuesi zhvillon edhe tema me nismën e tij ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund të pikënisen nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive, nxënësve duhet t'u krijohet mundësia të punojnë detyra tematike e projekte kurikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj.

Pjesë e përpunimit të njohurive është rishqyrtimi vjetor, i cili ka për qëllim të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet e metodat themelore të kësaj lënde.

Programi i klasës X orienton gjithë procesin e mësimdhënies e të nxënies së gjuhës angleze në nivelin B1+.

Mësuesi është i lirë të përdorë një larmi metodash e strategjish të mësimdhënies/nxënies, për t'ua përshtatur nevojave të nxënës/it,-es në klasa të ndryshme. Ai i kombinon këto metoda gjatë procesit mësimor dhe i përshtat ato në bazë të zhvillimit në rritje të kompetencave gjuhësore dhe të zhvillimit të pavarësisë së nxënës/it,-es në vijueshmëri të këtij procesi.

Mësimdhënia ka në qendër të saj metodën e komunikimit, metoda me bazë detyrën, metoda funksionale dhe atë të situatave sa më afër jetës reale etj. Këto metoda realizohen nëpërmjet strategjive dhe teknikave të ndryshme, sipas aftësive gjuhësore (dëgjimi, të folurit, të lexuarit, të shkruarit).

Të dëgjuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të mbajë shënime gjatë dëgjimit;
- të klasifikojë çështjet që dëgjon;
- të përqendrohet e të zbulojë detaje specifike;
- të hamendësojë çfarë flitet në magnetofon;
- të arsyetojë mbi bazë të asaj që dëgjon;
- të përdorë njohuritë e tij të mëparshme;
- të bëjë lidhje mes asaj që dëgjon dhe materialit pamor;
- të dëgjojë një tregim, këngë etj. disa herë, për të kuptuar idenë kryesore, duke u përqendruar në fjalët e rëndësishme, në rastin kur nuk kupton gjithçka;
- të përqendrohet te kërkesa e dëgjimit;
- të vërë qëllime dhe objektiva për zhvillimin e aftësisë së dëgjimit;
- të përpiqet që gjatë dëgjimit të kuptojë referencat kulturore, jo të njohura për të, duke përdorur kontekstin, për të hamendësuar kujt ato i referohen.

Të folurit

Për të zhvilluar aftësinë e të folurit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- t'i kërkojë folësit të përsërisë çfarë tha, në rast moskuptimi;
- të mos ndalojë plotësisht ligjërimin, kur nuk di një fjalë ose shprehje, por të përdorë shprehje e fjalë të njohura;

- të përdorë shprehje si: Mm, Well, Kind of, Sort of etj., me qëllim që të fitojë kohë për gjetjen e fjalës së duhur;
- të përsërisë një pjesë të asaj çka thotë bashkëfolësi, për të miratuar se biseda ndërmjet tyre po përcillet në mënyrë të drejtë kuptimore;
- të pyesë bashkëbiseduesin për të bërë të qartë atë që është thënë.

Të lexuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të lexuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të kërkojë të dhëna që e ndihmojnë për të parashikuar përmbajtjen e tekstit, si: figura, titulli i mësimit, dy rreshtat e parë të mësimit;
- të lexojë tekstin për herë të dytë, që të nxjerrë kuptimin e fjalëve të panjohura;
- të lexojë pyetjet rreth tekstit dhe të mendojë për përgjigjet e mundshme;
- të gjejë përgjigjet e pyetjeve në tekst, duke përcaktuar paragrafin që u përket pyetjeve;
- të lexojë tekstin dhe të nxjerrë kuptimin kryesor;
- të përdorë përshkrimin me fjalë të njohura, kur nuk di kuptimin e një fjale të dhënë;
- të përdorë fjalë të tilla si: Right, Absolutely, Exactly etj., për të treguar interes dhe vëmendje ndaj bashkëbiseduesit;
- të bëjë bisedë të ndërsjellë me bashkëbiseduesin;
- të mbajë shënime gjatë një bisede ose diskutimi, për të përmbledhur mendimin e tij.

Të shkruarit

Për të zhvilluar aftësinë e të shkruarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të mbajë shënime për informacionin që i duhet të përfshijë në detyrën e caktuar;
- të planifikojë paragrafët, duke shkruar idenë kryesore të secilit paragraf;
- të plotësojë paragrafët me informacion mbështetës, si: shembuj, sqarime etj.;
- të kontrollojë lidhjen logjike të paragrafëve, duke përdorur lidhëzat përkatëse;
- të redaktojë shkrimin e tij ose të këmbëjë punën e tij më atë të shokut.

Parime për zbatimin e programit

Zbatimi i programit mbështetet në parimet e mëposhtme:

Vendosja e nxënës/it,-es në qendër të vëmendjes

Programi merr parasysh nxënës/in,-en, njohuritë e tij/saj, aftësitë e grup-moshës, interesat, talentin dhe përvojat vetjake. Kjo reflektohet, së pari, në përzgjedhjen e temave që trajtohen, së dyti, në përdorimin e strategjive që e nxisin nxënës/in,-en të veprojnë me gjuhën, së treti, në përfshirjen e tij në vlerësimin dhe vetëvlerësimin e dijeve të përftuara.

Krijimi i mjedisit të të nxënës

Krijimi i një mjedisi shkollor fizik, emocional, sfidues dhe jofrenues për procesin mësimor, ku nxënës/i,-ja ndjehet i/e sigurt, mundëson një mësimdhënie dhe nxënie që plotëson ndjeshëm nevojat dhe objektivat e përcaktuar më parë.

Organizimi i klasës

Mësuesi përdor mënyra të ndryshme të organizimit të klasës, që krijojnë e ruajnë një mjedis mbështetës dhe rrisin motivimin e nxënësve. Organizimi i mësimit mundëson punën në grupe dhe nxit lirshmërinë e nxënësve. Atyre u krijohen mundësi apo lehtësi për të eksploruar në gjuhë, për të eksperimentuar në të, për ta përdorur atë në përputhje me nevojat e tyre. Atmosfera e klasës është mbështetje dhe respekt për përgjigjen e nxënës/it,-es si nga mësuesi, ashtu edhe nga nxënësit e tjerë. Nxënës/i,-ja ndërkohë mëson edhe nga shokët dhe shoqet e tij/saj. Herë pas here, nxënës/i,-ja punon në mënyrë të pavarur, duke menduar vetë për zgjidhjen e një problemi.

Të mësuarit bashkëveprues

Nxënësit gjatë orëve të gjuhës së huaj shpesh nxiten të punojnë së bashku. Detyrat e përbashkëta u sigurojnë nxënësve më shumë kohë për të folur me njëri-tjetrin, ndihmojnë të folurit e rrjedhshëm dhe zhvillojnë shkathtësi sociale. Njëherazi, edhe shkalla e zotërimit të gjuhës rritet. Puna në grupe ndihmon, gjithashtu, në shoqërizimin e nxënësve, i bën ata bashkëveprues me njëri-tjetrin dhe me mësuesit, nxit tolerancën ndaj mendimit të tjetrit, si dhe ndikon në përdorimin e formave demokratike për të ndarë përgjegjësitë dhe punën.

Përdorimi i gjuhës në klasë

Gjuha angleze është mbizotëruese gjatë orës së mësimit. Mësuesi, që është nxitësi dhe mbështetësi kryesor i përdorimit të gjuhës angleze në klasë, minimizon në maksimum përdorimin e gjuhës amtare.

Të mësuarin e gramatikës

Nevojat e veçanta për komunikim mbështeten në gramatikën komunikuese. Nxënësit mësojnë gramatikën në shërbim të komunikimit. Në këtë nivel jepet një sasi e vogël rregullash gramatikore për t'u mësuar, gjithmonë në mënyrë të tillë, që nxënësit të mund të përdorin format gramatikore për qëllime komunikimi. Gramatika jepet dhe mësohet në mënyrë induktive, nëpërmjet materialeve autentike. Nxënësit, gjatë të gjithë procesit të nxënies, ekspozohen ndaj dukurive të reja gramatikore.

Qortimi i gabimeve

Gabimet duhet të qortohen, por kjo në kohën dhe vendin e duhur. Vërejtjet, këshillat dhe qortimet e mësuesit, të shokëve ose dhe të vetë nxënës/it,-es ndihmojnë për të nxitur vetëbesimin dhe vetërespektin. Qortimi pa kriter mund të çojë në frenimin e iniciativës, në heqjen e dëshirës për të folur dhe në demotivimin, madje mund të rrezikojë edhe ecurinë e mëtejshme të mësimit. Mësuesi ndërhyt me takt dhe, duke përdorur forma të larmishme, qorton më shpesh kur nxënësit praktikojnë strukturat gramatikore dhe më rrallë kur nxënësit janë duke punuar në grup, kur janë duke debatuar ose duke diskutuar për tema të ndryshme.

Puna e diferencuar me nxënësit

Më qëllim që metodat e mësimdhënies dhe të nxënies dhe parimet e strategjitë mbi të cilat realizohen këto metoda të kenë arritje sipas standardeve të përcaktuara, mësuesi planifikon punën e diferencuar me nxënësit.

Duhet të pranojmë se niveli i formimit të aftësive të nxënësve që i nënshtrohen programit të gjuhës angleze të klasës X nuk është i njëjtë për të gjithë nxënësit. Arritja e rezultateve të kërkuara nga programi për të gjithë nxënësit kërkon që mësuesi të marrë para sysh nivelet e ndryshme që ekzistojnë në klasë. Kjo gjë ndodh për arsye objektive ose subjektive. Prandaj, mësuesi planifikon punën e tij të diferencuar lidhur me metodat e mësimdhënies, me ecurinë e nxënësve gjatë gjithë procesit mësimor, si dhe me format e ndryshme të vlerësimit.

Mësuesi njihet mirë që në fillim me përbërjen e klasës së tij dhe me problemet që kanë nxënësit. Mësuesit kanë të bëjnë me adoleshentë dhe, për këtë arsye, ata ndeshen edhe me shumë probleme të moshës së tyre, si: temperament impulsiv, të ashpër në komunikim, ndonjëherë agresiv, dorëzim para një detyre të dhënë etj.

Me qëllim që t'i tërheqë të gjithë nxënësit në mësim, mësuesi duhet të përdorë disa *teknika*, si:

- të ketë vullnetin dhe dëshirën për t'i dëgjuar dhe për t'u dhënë përgjigje nxënësve;
 - të ndjekë klasën në çdo hap, brenda dhe jashtë saj;
 - të ndajë përgjegjësitë atje dhe atëherë kur duhet, për çështje vendimmarrjeje, detyra shtëpie apo klase, detyra me shkrim etj.;
 - të japë vazhdimisht përshkrime të punës së nxënësve;
 - të kërkojë prej tyre vlerësime të punës së tij, me qëllim që të reflektojë ndaj dobësive.
-
- Nxënësit kanë nevojë për një siguri profesionale dhe njerëzore në klasë, prandaj mësuesi përdor metoda të larmishme dhe gjithëpërfshirëse demokratike, duke siguruar një mjedis të rregullt brenda normave dhe rregullave të shkollës.

7. VLERËSIMI

Vlerësimi i nxënës/it,-es përshkon gjithë procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi i nxënës/it,-es nuk ka për qëllim të vetëm vendosjen e notës dhe as nuk përfundon me vendosjen e saj.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etiko-sociale, në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti. Vlerësimi i nxënës/it,-es duhet të jetë sa më objektiv dhe i matshëm. Asgjë nuk është më nxitës sesa sukcesi i arritur duke u përballur me gjendjen reale në të cilën ndodhet një nxënës/e.

Mësues/i,-ja monitoron dhe vlerëson detyrat, duke përcaktuar objektiva të qartë.

Mësuesi përdor vetë dhe ndihmon edhe nxënësit që të përdorin një larmi mënyrash vlerësimi.

Vlerësimi mund të organizohet në disa forma:

Vlerësimi i dijeve (ose i niveleve), ku përfshihet vlerësimi i objektivave specifike. Ky vlerësim ka lidhje me atë çka është mësuar gjatë një jave, muaji ose semestri, pra me punën që është bërë me tekstin dhe programin. Vlerësimi i dijës është i bazuar në orën e mësimit. Kështu ai i përgjigjet një vështrimi të brendshëm. Ky lloj vlerësimi është pozitiv për faktin se është më afër përvojës së nxënës/it,-es

Vlerësimi i kapaciteteve (ose i zbatimit të aftësive ose i performancës), që është vlerësimi i asaj çka nxënësit mund të bëjnë ose dinë në raport me zbatimin e saj në jetën e përditshme dhe i lejon secilit të pozicionohet aty ku e meriton, pasi rezultatet janë më se të dukshme.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstron arritjet e tij/saj me gojë, me shkrim, ose nëpërmjet veprimtarish e produktesh të tjera, si: vallëzon, eksperimenton, prodhon një maket etj.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë klasifikohet në:

Vlerësim formues, me anë të të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënës/i,-ja në formimin e tij/saj gjuhësor, në përputhje me objektivat e caktuar.

Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme, për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe përvetësimit të materialit gjuhësor të dhënë më parë. Ai, gjithashtu, jep informacion për efektivitetin e të nxënësit dhe ndihmon në ecurinë e mëtejshme të mësimdhënies/nxënies.

Vlerësim i planifikuar, mbi bazën e realizimit të objektivave të nënlinjave, pra në bazë kapitulli. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës.

Vlerësim motivues, ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënës/it,-es për mësimin e gjuhës angleze. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor, Mësuesi realizon këtë lloj vlerësimi duke gjetur shprehjet e duhura motivuese si psh Mirë, shumë mirë etj dhe duke përdorur materiale që nxisin vlerësimin motivues të nxënësit psh Përgatitja e dosjes së arritjeve të nxënësit si pjese e Portofolit Evropian të Gjuhëve, ku ai vendos certifikata, provime, projekte, dëshmi etj që provojnë ecuri të tij në gjuhë.

Vlerësim përfundimtar, që është vlerësim me notë e që finalizon arritjet e objektivave të linjave dhe të nënlinjave për këtë grup-moshë.

Në punime të nxënësve me grupe të vogla, mësuesi parashton peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve dhe vendosjen e notave në regjistër për secilën orë mësimore. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm, si partnerë, rreth përvetësimit të njohurive të fituara nga orët e kaluara dhe rreth mirëkryerjes së detyrave jashtë klase.

Herë pas here mësuesi duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve që në fillim qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike.

Mësuesi vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të realizuara vetë ose në grup.

Mësuesi planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një a disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënës. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, mësuesi përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet pakminutëshe për një objektivi të veçantë të të nxënës, deri tek ato një orëshe; teste me alternativë ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurrikulare etj.

Një formë e parashtrimit me shkrim nga nxënësit është dhe provimi përfundimtar.

Vetëvlerësimi është një tjetër element i rëndësishëm i vlerësimit në mësimin e gjuhës angleze, ku secili jep gjykimin për zotësinë e vet. Vetëvlerësimi është një plotësues i domosdoshëm i vlerësimit nga mësuesi dhe nga provimet madje dhe nga prindërit e institucione të tjera vlerësuese. Vetëvlerësimi ka efekt kur ai u referohet normave dhe kapacitetit që korniza e gjuhëve parashtron për grup-moshën e tyre dhe kur ky vlerësim është i lidhur me një përvojë të veçantë, që mund të jetë ajo e kalimit të testeve. Vënia e synimeve të qarta në program, mundëson vetëvlerësimin e tyre në vazhdimësi.

Si mjet në vlerësim dhe vetëvlerësim shërben Portofoli Evropian Gjuhëve(PEGJ), që me anë të tri pjesëve të tij Pasaportës Gjuhësore, Bibliografisë gjuhësore dhe Dosjes, nxisin nxënësin të mendojë mbi nivelin e tij gjuhësor, duke vetëvlerësuar njohuritë e marra, dhe dokumentimin e arritjeve të tij gjuhësore që mund të jenë provime me shkrim, detyra tematike, Certifikata, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare

PEGJ është dokumenti që çdo nxënës që mëson një gjuhë ose ka mësuar një gjuhë - që mund të jetë në shkollë ose jashtë saj, mund të shënojë njohuritë e tij gjuhësore dhe eksperiencat kulturore. PEGJ inkurajon çdo nxënës të mësojë më shumë gjuhë, edhe në nivele modeste dhe të vazhdojë ti mësojë gjatë gjithë jetës. PEGJ nxit nxënësin të përmirësojë mësimin dhe kapacitetin e vlerësimit të aftësive të tij në fushën e gjuhëve. Përdorimi i PEGJ favorizon lëvizjen në Evropë duke informuar për aftësitë për gjuhët në mënyrë të qartë dhe të krahasueshme në nivel ndërkombëtar. PEGJ kontribuon në mirëkuptimin reciprok në Evropë nëpërmjet eksperiencës së kulturave të tjera dhe me ndihmën e kapaciteteve të komunikimit në shumë gjuhë.

Nxënësit vlerësojnë punën e tyre në çifte. Më pas mësues/i,-ja dhe nxënësit bëjnë komentimin përfundimtar.

Nxënësit, gjithashtu, vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe, duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit.

Nxënës/i,-ja mban shënim arritjet e tij/saj, duke përdorur edhe gjuhën amtare.

Mësuesi bisedon me nxënësin individualisht dhe i tregon arritjet.

Interesi më i madh i vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi: ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu të organizojnë më mirë të nxënësit e tyre. Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënës/i,-ja, ashtu edhe mësuesi.